

Nieuwsbrief

Cultuurgooederen Tweede Wereldoorlog

In deze *Nieuwsbrief* informeren wij u over activiteiten van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) op het gebied van cultuurgooederen die in Nederland voor of tijdens de Tweede Wereldoorlog geroofd, geconfisqueerd of onder dwang verkocht zijn. Ook verwijzen wij naar interessante informatie van de organisaties waarmee we nauw samenwerken, zoals de Restitutiecommissie en het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies.

Mobiele Workshop Doen van Herkomstonderzoek 1933-1945

De adviseurs Cultuurgooederen Tweede Wereldoorlog hebben een mobiele versie ontwikkeld van de workshop Doen van Herkomstonderzoek 1933-1945. Deze mobiele versie is bedoeld om op locatie workshops te geven in plaats van in het Nationaal Archief. Aan de hand van twee kunstvoorwerpen kunnen deelnemers zelf aan de slag met herkomstonderzoek. In het beschikbare bronnenmateriaal kan de route worden achterhaald die het object heeft afgelegd. Op 8 mei waren de adviseurs in Museum W in Weert bij de bijeenkomst Roerend in de Regio – Editie Limburg: ‘Ontzettend interessant en leerzaam om te zien hoe het herkomstonderzoek voor een restitutie verloopt. Onderzoek dat nodig is om het kunst-

FOTO: RCE

Deelnemers aan de workshop Doen van Herkomstonderzoek 1933-1945 in Museum W

werk uiteindelijk over te kunnen dragen aan de rechtmatige eigenaar.’

Terugblik Dag van het Herkomstonderzoek 12 april 2023

De Arbeitskreis Provenienzforschung in Duitsland riep in 2019 de tweede woensdag in april uit tot Internationale Dag van het Herkomstonderzoek. De RCE heeft besloten om voortaan ook aan te sluiten op de tweede woensdag in april en organiseerde dit jaar voor het eerst een aantal activiteiten voor beginnende herkomstonderzoekers uit het museale veld. De deelnemers kwamen uit diverse organisaties en musea, er waren studenten uit verschillende studierichtingen en ook zzp-ers. De dag werd gevuld met verschillende plenaire sessies. Het Nationaal Archief gaf een lezing waarbij werd ingegaan op de grote oorlogsarchieven en hun belang voor onderzoek naar kunst die is verkregen tijdens de Tweede Wereldoorlog. De Hoogsteder Museum Stichting deelde hoe je als herkomstonderzoeker gegevens verzamelt

FOTO: CATHARINA GERRITSEN

Onderzoek naar objecten tijdens Dag van het Herkomstonderzoek op 12 april 2023

en welke uiteenlopende verhalen je tegenkomt tijdens je onderzoek. Het middagprogramma was gevuld met praktische workshops georganiseerd door het RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis en de RCE. Aan de hand van verschillende casussen gingen deelnemers in groepjes aan de slag. Ze kwamen erachter dat je aan de hand van herkomstonderzoek kan achterhalen welke route een kunstwerk heeft afgelegd, en dat het vaak lastig is de herkomstgeschiedenis te reconstrueren. We kijken terug op een inspirerende dag met ruimte voor discussie en reflectie.

Specialisatie Restitutie Studies

In september start de nieuwe specialisatie Restitutie Studies onder de [Master Heritage Studies](#) bij de Universiteit van Amsterdam, die in samenwerking met het Expertisecentrum Restitutie van het NIOD en een aantal partners zoals het Allard Pierson Museum is ontwikkeld. De RCE spreekt af duurzaam stageplekken aan

studenten van deze master aan te bieden. In de stage doen studenten 5 maanden fulltime praktisch herkomstonderzoek naar objecten met een WOII-, koloniale of illegale handel achtergrond, of voeren wetenschappelijk onderzoek uit naar kwesties rondom roof en restitutie. Met deze master wordt een nieuwe generatie herkomstonderzoekers opgeleid.

Voorstellen adviseurs cultuuroederen WOII

In het tweede nummer van het Tijdschrift dit jaar is een interview met Annelies Kool, Nina Wijsbek en Perry Schrier (adviseurs cultuuroederen uit de Tweede Wereldoorlog) te lezen. Over hun werk zegt Annelies Kool onder andere: “Wij verstrekken informatie over kunstvoorwerpen die tijdens het naziregime verloren zijn geraakt. Zo ondersteunen we mensen in hun zoektocht naar kunst die aan hun families heeft toebehoord.” Lees het interview op [pagina 15 van het Tijdschrift](#).

Eerder verscheen het [artikel ‘Kunstwerk zoekt erfgenaam’](#) in het Tijdschrift.

FOTO: RUBEN SCHRIER

Annelies Kool, Nina Wijsbek en Perry Schrier in het kunstdepot van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Veel van deze schilderijen zijn na de Tweede Wereldoorlog uit Duitsland teruggehaald

Bezoek CJO aan CCNL op 1 mei

Op 1 mei werden Chanan Hertzberger (voorzitter) en Dave Heilbron (penningmeester) van het Centraal Joods Overleg (CJO) in het Collectiecentrum Nederland ontvangen door Susan Lammers (algemeen directeur RCE) en Iris Looman (afdelingshoofd roerend erfgoed). De heren Hertzberger en Heilbron kregen een toelichting op het Nederlandse restitutiebeleid en bekeken verschillende objecten uit de Nederlands Kunstbezit (NK-)collectie.

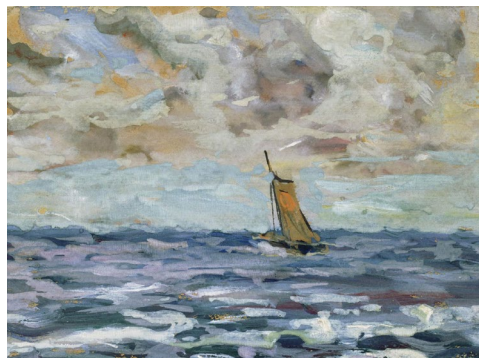

FOTO: RCE

v.l.n.r. Dave Heilbron, Susan Lammers en Chanan Hertzberger in een depot van het Collectiecentrum Nederland

Blogs Hulp bij Herkomst februari, maart, april en mei

Hulp bij Herkomst is een maandelijkse blog over herkomstonderzoek naar een object uit de Nederlands Kunstbezit (NK-)collectie. Deze collectie bestaat onder andere uit objecten die na de Tweede Wereldoorlog terugkeerden naar Nederland, zoals schilderijen, werken op papier maar ook meubelen en keramiek. Door een flinke impuls te geven aan het onderzoek hopen we nieuwe herkomstgegevens en daarmee de rechtmatige eigenaren te vinden. De blog van februari belicht een Zeeuws zakmes, maart werpt een blik op een Karabagh-loper met bloemmotief, een zeegezicht met zeilschip is onderwerp van april en mei beschrijft een bokaal van glas. [Lees de blogs](#) en help mee.

Hans von Bartels, Zeegezicht, 1904.
Inventarisnummer NK3282, 17,5 x 22,2 cm.

Abonneren

Wilt u op de hoogte blijven van ontwikkelingen op het gebied van Cultuuroederen Tweede Wereldoorlog en restitutie? U kunt zich [hier aanmelden](#) voor de Nieuwsbrief.

IN HET KORT

- > In april verscheen de [16e Newsletter](#) van de Network of European Restitution Committees on Nazi-looted Art.
- > Prof. dr. Rudi Ekkart ontving op 8 juni 2023 een erelidmaatschap van de [Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici](#) voor zijn bijdrage aan de publieke zichtbaarheid van het vak kunstgeschiedenis en voor zijn rol in het herkomstonderzoek van in de Tweede Wereldoorlog geroofde kunst en de restitutie.
- > De Restitutiecommissie heeft een nieuwe voorzitter en algemeen lid. De heer prof. mr. A.I.M. van Mierlo is benoemd als voorzitter, de heer prof. mr. C.J.H. Jansen is benoemd als lid. Lees verder op [de website](#).

Vragen of een verzoek indienen?

Bent u op zoek naar informatie over restitutie of de NK-collectie? De RCE is het eerste aanspreekpunt voor mogelijke rechthebbenden en collectiebeheerders over restitutiebeleid, procedures en herkomstonderzoek om het indienen van een restitutieverzoek te vergemakkelijken. Onderzoekers kunnen advies vragen over het doen van herkomstonderzoek en doorverwezen worden naar beschikbare archieven en organisaties die daarbij behulpzaam kunnen zijn. Informatie ontsluiten wij onder ander via onze [website](#). Hier leest u ook hoe u een restitutieverzoek kunt indienen. Belanghebbenden, musea, onderzoekers, studenten en andere geïnteresseerden met vragen kunnen mailen naar restitutie@cultureelerfgoed.nl.

Wij helpen u graag.